

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XX., číslo 5

12. 3. 2023 / neprodejné

Z OBSAHU	Chraň své uši (a ochrániš svou duši)	08
	Proto si zvol život: Judaismus a potrat	10
	Biskupská synoda a Druhý vatikánský koncil	14

Modesto Faustini: Tesařská dílna sv. Josefa s Pannou Marií a Ježíšem (1896–1890)

Sv. Josef

Úcta k svatému Josefovi, snoubenci Panny Marie, zaujímá v Katolické církvi zvláštní místo. Zařazení jeho připomínky do eucharistických modliteb jeho důležitost ještě podtrhuje. Můžeme na něho hledět jako na příklad čistoty, je proto zobrazován s lilii v ruce. Můžeme o něm rozjímat jako o příkladu poctivě pracujícího člověka. V tomto zamyšlení bych chtěl zdůraznit jeho roli ochránce sv. Rodiny.

Bůh Otec ho vybral, aby se po boku Panny Marie staral o Božího Syna. Byl jeho vychovatelem a ochráncem. V Písmu čteme, jak po narození Ježíše dostává ve snu pokyn, aby zachránil Dítě a Pannu Marii před zlobou Herodovou: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uprchni do Egypta a buď tam, dokud ti neřeknu;

neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil.“ (Mt 2, 13).

Podobně to bylo s návratem: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do země izraelské; neboť již zemřeli ti, kteří ukládali dítěti o život.“ (Mt 2,20) Svatá rodina byla chráněná poslušností sv. Josefa. Jemu byl svěřen poklad nejvzácnější, samotný Spasitel a jeho Matka. Bůh Otec měl k němu velkou důvěru, když pro tento úkol vybral právě jeho.

Toho si byla vědoma i sv. Terezie z Avily, proto také dílo zakládání nových klášterů často svěřovala do péče sv. Josefovi.

Přenesme se do dnešní doby. Rodina, tak, jak je od počátku zamýšlená Bohem, otec a matka, kteří dávají život svým dě-

tem a vychovávají je pro Boží království, je vystavena útokům světa hříchu. V našich farnostech často stačí kněžím prsty jedné ruky, aby spočítali rodiny, které nejsou rozbité, které se jako celá rodina účastní bohoslužeb. Ostatní stačil svět hříchu „povraždit“, zbavil je křesťanské víry, rozvod je běžnou záležitostí. Navíc se kultura LGBT snaží předefinovat rodinu a tím ji úplně zničit. Jen vzpomeňme, jaký posměch a hysterii vyvolala iniciativa dvou senátorek, které navrhly odměňovat věrné rodiče.

Svěřme naše rodiny do ochrany sv. Josefa.

*P. Jiří Špiřík
administrátor farnosti Nepomuk*

Prudký růst korejské katolické církve

Tempo, jakým roste církev v Koreji v posledních 30 letech, je skutečně závratné.

Katolická církev je považována za nejrespektovanější instituci v celé zemi. Po většinu korejské historie se křesťanští misionáři snažili dokázat, že jejich zvěst má zásadní význam, protože tamější vládci zemi izolovali od vnějšího vlivu. První korejští katolíci byli sice pokřtěni v roce 1592 (pravděpodobně japonskými vojáky během války), ale další růst církve byl kvůli tvrdému pronásledování zbrzděn. V roce 1777 někteří Korejci získali křesťanskou literaturu od čínských katolíků (včetně Bible). Začaly vznikat malé domácí církve. V roce 1789 do Koreje tajně přišel čínský kněz a našel tam přibližně 4 000 katolíků. Nikdo z nich předtím nikdy neviděl kněze! V roce 1796 zde bylo již více než 10 000 katolíků. Mnozí z těchto prvních korejských křesťanů byli umučeni. V roce 1839 pronásledování vyvrcholilo mučednickou smrtí několika katolíků, mezi nimiž byli svatí Andrew Kim, Paul Chong a jejich druhové. Svatý Andrew Kim byl prvním korejským knězem. Růst korejské církve je v posledních zhruba padesáti letech naprosto úžasný. Zde je několik čísel: 1985 – 1,8 milionu katolíků; 2017 – 5,8 milionu katolíků; v roce 2016 tvořily 74% všech křtů křty dospělých (konvertitů ke křesťanství). Ačkoli je porodnost v Koreji nízká, míra konverzí je nesmírně vysoká; v roce 2017 bylo pokřtěno 75 000 dospělých; více než 10 000 řeholních sester; naprotá většina kněží (více než dvě třetiny) je mladší 45 let; od roku 1997 do roku 2017 se katolická církev rozrostla ze 7,9% populace na 11%; v zemi působí více než 5 000 kněží (1 kněz na každý 1 000 katolíků).

Neexistuje jeden důvod, který by vysvětloval tento nárůst, ale spíše se jedná o kombinaci několika důvodů:

1. Domácí laické hnutí – církev neměla zahraniční misionáře, kteří by přicházeli šířit náboženství zvenčí. Spíše tomu bylo tak, že se Korejci stali katolíky a pak se vraceli domů, kde svou víru podělili s dalšími. Církev se šířila od člověka k člověku, od rodiny k rodině a v rám-

Foto: Jeon Han / KOREA.NET

ci komunit.

2. Silný smysl pro společenství. Být katolíkem v Koreji znamená víc než jen skákat, jak někdo druhý píská či dělat jen to, co je od vás vyžadováno. Znamená to žít společně.

3. Velký obdiv ze strany široké kultury. Katolická církev je vnímána velmi pozitivně díky tomu, jak slouží zemi – prostřednictvím různých tělesných skutků milosrdenství, pomáhá chudým, bojovala za demokratickou vládu v letech, kdy zemi vládla armáda, usiluje o inkulturaci bohoslužby předků do katolických modliteb za duše v očistci, a přímlyvy svatých v nebi a mnoho dalšího. Katolická církev se stala domovem mnoha vlivných pedagogů, politiků (včetně současného prezidenta), popových hvězd, armádních důstojníků atd.

4. Spíše duchovní násobení než přičítání. Duchovní přičítání je princip, který přidává učedníky po jednom. Duchovní přičítání je přidávání lidí po jednom, aniž by se šlo dál. Někdo tedy evangelizuje jednoho dalšího člověka až k jeho obrácení – to znamená, že se rozhodne následovat Ježíše a stát se jeho učedníkem. Jedná se o záměrný akt vůle. Měli bychom se radovat pokaždé, když je někdo přiveden k živé víře, ale nikdy bychom se u toho neměli zastavit. V mnoha

ohledech je toto laickou úspěchu ve většině katolických společenstvích. Usilujeme o konvertity a učedníky.

Na samém začátku Ježíšovy služby vidíme, že povolal rybáře, aby se stali rybáři jiných lidí. Řekl: „Pojďte za mnou a učiním vás rybáři lidí“ (Mt 4,19). Prvním krokem je „následovat“. Toto rozhodnutí následovat činí z člověka učedníka. Dalším krokem je nechat se formovat v „rybáře lidí“. Tím se z učedníků stávají ti, kdo formují další učedníky v nové rybáře lidí. To je duchovní násobení.

Tento model potvrzuje i matematika. Pokud se člověk stane jedním z největších evangelistů všech dob a dokáže po dobu 36 let každý rok přivést k víře 1 000 lidí, získá 36 000 Ježíšových následovníků.

Ale pokud byste k Ježíši přivedli 3 lidi, osobně je učili a každého z nich vchovali tak, že bude evangelizovat a učit další 3 lidí, a pak by všichni tito učedníci oslovili další 3 lidi, pak po 36 letech získáte 1 048 576 Ježíšových následovníků.

Tak vypadá duchovní násobení a právě to se děje v korejské církvi – evangelizace od člověka k člověku.

Catholic Missionary Disciples

SLOVO KNĚZE

Ve Vrchlabí se modlí za jednotlivé ulice

Foto: Kateřina Stejskalová / Člověk a Víra

V průběhu postní doby mají lidé z vrchlabské farnosti možnost se společně modlit za ulice a místa ve farnosti. Protože kromě města Vrchlabí ostatní obce názvy ulic nepoužívají, vybrali místní obyvatelé za každou obec názvy jednotlivých oblastí. Sešlo se tak kolem dvou stovek názvů, které obsáhnou cca 200 km² velkou farnost. Lokality si věřící losují při bohoslužbách nebo na faře.

„Celá věc začala tím, kdy jsem nedávno slyšel při bohoslužbě přímluvu členky pastorační rady „za duchovní probuzení naší farnosti. Vytisknout a nastříhat kartičky nebylo těžké, ale protože počet kartiček převyšoval počet místních věřících, začal jsem osobně navštěvovat třeba jednotlivé starosty, abych je o tomto dění informoval a nabídnul jim a jejich týmu, že se mohou do akce zapojit. Losování se zúčastnili například i nájemníci na faře a uprchlíci z Ukrajiny. Vnímám to jako krásné dílo Ducha svatého. Když si např. starostova asistentka vytáhne pro modlitbu kartičku „U obecního úřadu“, kde sama pracuje, jistě to není náhoda. Je důležité a krásné, když víte, že se denně za Vás někdo modlí. Sv. Matka Tereza říká:

„Rodina, která se modlí pohromadě, drží pohromadě.“ Věřím tomu, že i tímto způsobem náš nekonečně kreativní Bůh naši farnost promění“, sdělil k postní aktivitě P. Jiří Šlégr.

Za tímto účelem vznikly kartičky, které na jedné straně mají příslušný název místa, druhá strana nabízí krátkou modlitbu. Od Popeleční střezy si kartičky s názvy ulic zájemci losují při bohoslužbách nebo na faře. Místo, za které se denně modlí, mohou navštívit, vykonat zde třeba nějaké dobro či pomoc a vše duchovně svěřovat Bohu. Je to jedna z možností postních skutků na duchovní probuzení farnosti. Tímto způsobem prosí Pána, aby do všech zákoutí přiteklo Boží požehnání a milosti pro všechny, kteří zde pracují, žijí a tudy půjdou. Prožití zážitky, radosti a zázraky mohou pak lidé sepsat a poslat do farní kanceláře.

Mše svatá na tento úmysl za celou farnost bude sloužena při velikonoční vigílii v sobotu 8. 4. od 20.00 hod. v kostele sv. Vavřince ve Vrchlabí.

církev.cz

Není to tak dlouho, co skončil měsíc únor, který pro nás, absolventy socialistického školství, má neodmyslitelný přívlastek „vítězný“. Možná bychom po třiatřiceti letech šťastného budování demokracie mohli na tento přívlastek zapomenout. Vždyť od chvíle, kdy se soudruh Klement Gottwald vrátil z hradu a oznámil lidu shromážděnému na Staroměstském náměstí, že prezident demisi ministrů přijal sice uplynulo již pětasedmdesát let, ale vždy se najde někdo nebo něco, co má zvláštní moc nás vrátit v čase.

Je to rok, co nám toto výročí bylo připomenuto vypnutím „škodlivých“ webů. Sice jsme se do dneška nedověděli, co že jsou vlastně ty dezinformace, ale s jistotou nás držitelé „vítězných“ pravdy ujistili, že tyto weby byly dezinformační. A letošní únor zase zaznamenal velké vítězství zelené náboženství. Náš „vítězný únor“ po sobě zanechal v našich dějinách dosti krvavou stopu. Stopu, kterou my katolíci můžeme nazývat vítěznou. Vždyť 25. února si připomínáme vítězství kněze Josefa Toufara, od jehož umučení uplynulo právě letos 73 let. A my přece věříme, že jeho oběť Bůh jistě odměnil slávou věčnou a v mysli mnoha křesťanů není a nebude zapomenuta. Ale neměli bychom ani zapomínat na každodenní oběti těch, kteří umírají, či jinak trpí ve jménu tzv. náboženství zeleného. Kolik dětí a jak musí trpět v dolech na kobalt? Kolika lidem přináší utrpení neekologická těžba lithia ve jménu ekologie a kolika lidem se podepíše na zdraví likvidace „ekologických“ autobaterií? A kdy tyto šílené snahy o vybudování pozemských rájů bez Boha, z nichž vždy vyjde peklo, skončí? Odpověď neznáme, ale víme jedno, že Bůh nezapomíná na utrpení svých maličkých. A také víme, jak jimi být a jimi i zůstat. Vzorů máme dost. Zbývá jen prosit o sílu. Služebníku Boží Josefe T., pros za nás.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

ŠEL TAM TEDY, UMYL SE, A KDYŽ SE VRÁTIL, VIDĚL

19. března 2023 – 4. neděle postní – Jan 9,1–41

Jan Zlatoústý

Židé nepřijali Kristova vyzývavá slova, a tak vyšel z chrámu a uzdravil slepce, aby svou nepřítomností uklidnil jejich hněv, znamením zmírnil jejich zatvrzelost a tak je přesvědčil, aby uvěřili předchozím slovům; proto je řečeno: Když Ježíš odcházel, uviděl člověka, který byl slepý od narození. Zde je třeba připomenout, že když vyšel z chrámu, ihned se pustil do díla, jímž se dal poznat. Viděl totiž slepce, nikoliv že by slepec přišel k němu. A díval se tak upřeně, že když ho učedníci viděli, jak se upřeně dívá, ptali se ho, neboť následuje: jeho učedníci se ho ptali: Kdo zhřešil, on nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?

A když o sobě řekl: „aby se zjevila Boží sláva“, dodává: musím konat skutky toho, který mě poslal, to znamená, že se musím zjevit a konat to, čím se budu jevit, že konám totéž co Otec.

Ptali se, protože ho chtěli zabít. Už se totiž proti němu spikli. Kristus se však s uzdraveným nezdržoval, protože nehledal slávu a nechtěl se ukázat. Ježíš vždy odešel poté, co někoho uzdravil, aby ani na znameních nebylo žádné podezření. Jak by totiž mohli vyznávat, že byli uzdraveni jeho milostí, kdyby ho neznali? Proto z toho vyplývá: Odpověděl: Nevím.

Rodiče poslali uzdraveného k farižeům, a tak ho zavolali podruhé: Tehdy znovu zavolali člověka, který byl předtím slepý. A neříkají otevřeně: „Popři, že tě Kristus uzdravil,“ ale chtějí ho k tomu přimět pod záminkou zbožnosti; proto následuje: Vzdej slávu Bohu. Jako by říkali: přiznejte, že tento nic neudělal.

Méně si ceníš toho, co jsi viděl, než toho, co jsi slyšel. Neboť to, co si myslíš, že znáš, jsi slyšel od svých předků. Není však věrohodnější ten, kdo záznaky potvrdil, že pochází od Boha, a vy jste o těchto zázracích nejen slyšeli, ale také je viděli? Z toho vyplývá: Ten člověk jim

El Greco: Kristus uzdravuje slepce (1570–1575)

odpověděl: A on mi otevřel oči: „To je ta zvláštní věc, že nevíte, odkud je, a on mi otevřel oči. Stále mluvili o tom znamení, protože je nemohli vyvrátit, a on je přesvědčil. A když řekli, že hříšný člověk nemůže učinit takové znamení, přijal dokonce jejich argumentaci a připomněl jim jejich vlastní slova; proto dodal: Víme, že Bůh hříšníky nevyslyší. Jako by řekl: To je pocit společný vám i mně.“

Řehoř

Tak se dává další rána hříšníkovi, aby byl potrestán bez nápravy, další hříšníkovi, aby se napravil, a další někomu, ne aby se napravil za minulost, ale aby se mu zabránilo v páchání hříchu v budoucnosti. A jiný, který nenapravuje předchozí vinu ani nezabraňuje budoucí, ale když po ráně následuje netušená spása, je zahříván větší láskou, dokud nepozná Spasitelovu moc.

Augustin

Lidstvo je slepé. Tuto slepotu způsobil hřích prvního člověka, od něhož všichni pocházíme. Proto je člověk slepý od narození. Pán tedy plivl na zem, udělal ze svých slin bláto, neboť slovo se stalo tělem, a pomazal slepci oči. Byl pomazán,

ale ještě neviděl. Když ho totiž pomazal, snad z něj udělal katechumena. Posílá ho k tůni, která se jmenuje Siloe, protože byl pokřtěn v Kristu, a pak ho osvětil. Bylo vhodné, aby nám evangelista prozradil jméno tohoto rybníka, když říká „což v překladu znamená Poslaný“. Kdyby totiž nebyl poslán, nikdo z nás by nebyl osvobozen od nepravosti.

Svobodně, důsledně a pravdivě. Vždyť kdo může činit věci, které učinil Pán, když ne Bůh? Nebo jak jinak by mohli učedníci dělat takové věci, kdyby v nich nepřebýval Pán?

Nyní si omývá tvář svého srdce. Nakonec s omytou tváří svého srdce a očistěným svědomím ho uznává nejen jako Syna člověka, v což věřil už dříve, ale také už jako Syna Božího, který přijal tělo; proto následuje: Řekl: Věřím, Pane. Věřit nestačí. Chceš vidět, jaký je ten, v něhož věříš? Vrhel se na zem a poklonil se mu.

Beda

Vyšší totiž obvykle pohlížejí s opovržením na možnost, že by se mohli něčemu naučit od nižších.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

Z KROKODÝLA DOMÁČÍHO MAZLÍČKA NEUDĚLÁTE

„Církev nebyla 2000 let na omylu, a není tudíž třeba, aby ji synodální proces v 21. století, tedy v našich dnech, lépe osvětlil a poučil,“ píše pomocný biskup churské diecéze ve Švýcarsku Marian Eleganti.

Církev nebyla 2000 let na omylu, a není tudíž třeba, aby ji synodální proces v 21. století, tedy v našich dnech, lépe osvětlil a poučil. Nepotřebujeme k tomu ani III. vatikánský koncil, ani jeho poněkud ohraničenou náhražku zvanou „synoda o synodalitě“. Domníval jsem se, jak tvrdí název synody, že tématem k diskusi bude „synodalita“ jako údajně nový *modus operandi* církve. Ale ne, místo toho jde opět o tytéž synodální „ležáky“, které se od sedmdesátých let omílají již po x-té: demokracie, participace, podíl na vedení, ženy ve všech úřadech a diakonát žen nebo kněžství žen; revize sexuální morálky s ohledem na mimomanželský sex, nová manželství po rozvodu a homosexualita, pryč s klerikalismem v liturgii, atd... To všechno už známe. Stále dokola předkládané požadavky se znovu a znovu přelévají do nových lahví, na které se nyní lepí nálepky „naslouchání“, „inkluzivita“, „vstřícnost“, „rozmanitost“, „rovnost“, jako by šlo o jakousi marketingovou kampaň s cílem prodat včerejší novinky jako ty nejnovější a v lákavé formě je předložit mužům a ženám. Jsou to všechno hezky znějící, emocionálně pozitivní výrazy, ale vzhledem k pravdivosti nebo správnosti postoje jsou to prázdné fráze. Například u krádeží nebo překročení rychlosti také stanovujeme zákazy a „výlučnost“. Ale v církevním učení tomu tak být nesmí. Kromě toho v evangeliu a z Ježíšových úst jasně zaznívá „výlučnost“. Lidé jsou vyloučeni ze svatební síně nebo jsou z ní vykázáni tam, kde je jen pláč a skřípění zubů. To jsou Ježíšova slova. Připomínám vám 25. kapitulu Matoušova evangelia (poslední soud). Nyní je nám Bůh prezentován jako všeobjímající láska, která schvaluje a žehná všemu, co lidé dělají, protože všichni jsou Božími dětmi. Takový Bůh přestává být pravdou a spravedlností, které jsou často

„Ecclesia“ – stropní medailon v hlavním chóru kláštera sv. Jiří v Prüfeningu (12. st.). Foto: Horacio36 / wikimedia

výlučné, protože vylučují omyl a hřích. Alespoň to říká Ježíš. Ale ani jím se ne-necháváme zastavit.

Zmíněné otázky se dostaly do hry i na posledních synodách od roku 2014 a většina z nich byla špatně projednána, proto se opět objevují na stole, dokud se konečně celá záležitost nestráví.

To nemá nic společného s reformním procesem vedeným Duchem. Nejde o nic jiného než o vnitrocírkevní politizaci těchto otázek v protikladu k rozlišování duchů, které se v této věci ani neprovádí nebo již bylo provedeno a uzavřeno, např. v otázce kněžství žen. Protože jinak by bylo nutné odmítnout a nepropagovat postoje, které zjevně odporují církevnímu učení a tradici. To by bylo skutečné rozlišování. K rozlišování však dochází jen zdánlivě, protože od počátku je nastolena agenda (srov. synodální cestu v Německu a její mizerné kopie v dalších zemích, např. ve Švýcarsku) a nyní má být po dlouhém tzv. vážnutí reforem za

Jana Pavla II. a Benedikta XVI. prosazena v celé církvi a opozice potlačena. To vidí i malé dítě. Od šedesátých let zažívám a slyším až do omrzení stále totéž. Protože opakováním téhož se situace nezlepší a argumenty nezesílí. K dokonalosti však byla dovedena sofistika a sémantika. Biskup Bätzing v tomto ohledu zašel obzvláště daleko. To špatné se hromadí. Petrova skála se stala pohyblivou dunou, která se pohybuje (syn-odos) sice váhavě, ale nevytváří skutečnou jasnost. A ta jasnost, kterou vytvořili jeho předchůdci a předchozí ekumenické koncily, již není přijímána. To platí i pro dokumenty Druhého vatikánského koncilu, např. o kněžském a biskupském úřadu. Místo toho se předstírá, že jde o stále otevřené věroučné otázky.

Zapomněli jsme, že církev je církev „učící“ (*ecclesia docens*), „mater et magistra“, „matka a učitelka“ pravdy, morálky a víry, a ne náměsíčník, kterého musí duch doby vodit za ruku. V průběhu

času byla vždy vedena Duchem svatým a v učení si neodporuje, např. v úsudku o homosexualitě. Přestože všechny studie odhalily, že většina sexuálních útoků z řad duchovních má homosexuální konotace, je tento skandál „zarámován“ a „zahalen“ termínem „klerikalismus“ nebo „zneužití moci“. To druhé (zneužití moci) je samozřejmě také přítomno, ale je pouze nutným, nikoliv však dostatečným vysvětlením fenoménu převážně mužských obětí duchovních, kterými na rozdíl od běžné občanské společnosti nejsou děti nebo dívky, ale dospívající muži nebo mladí dospělí muži. Před tím si však zakrývají zrak, a naopak se spolu se sekulární společností snaží homosexualitu v církvi zavést a schválit jako Bohem danou variantu stvoření. Ani větší počet žen ve vedoucích pozicích církve to nespraví. Jsou stejně málo nevinné bytosti jako muži (srov. učení o prvotním hříchu) a neměly by se považovat za lék na každé zlo v církvi nebo se tak prezentovat, jen aby se domohly zrušení kněžství

vyhrazeného pouze mužům a slibovaly církev údajně očištěnou od klerikalismu, což je pouhá iluze.

Sekulární svět a jeho mravy rozhodně nejsou zdrojem zjevení, skrze který by k nám promlouval Boží Duch, jak se tvrdí. Mezi duchem světa a Duchem Božím totiž panuje nepřátelství a jen málo se prolínají, jak zvláště jasně ukazují Pavel a Jan.

Církevní učení je neměnné, protože je pravdivé, např. o binárním, svátostném manželství mezi mužem a ženou. Nelze jej podvodně zvrátit nějakou poznámkou pod čarou.

Od inovací se neočekávají změny v učení, ale spíše ve zvěstování víry. Historicky byly inovace ve víře vždy herezemi, které vedly k novým rozkolům (srov. protestantismus). Tak je tomu i dnes. Významné koncily v historii církve reagovaly na falešné učení a zajistily jasnost.

Příjď, Duchu svatý! Od nadcházející synody, nesprávně nazvané „o synodalitě“, už neočekávám nic dobrého. Už jí

prostě nevěřím. Zmatek, který již vyvolaly synody od roku 2014, je nepřehlédnutelný a já v důsledku toho zůstávám pesimistický ohledně rozlišování duchů na těchto shromážděních. Jak je vidět v Německu, zkrotit takto vyvolané duchy je stejně obtížné, jako lze z krokodýla udělat domácího mazlíčka. Proč? Protože nepocházejí od Boha. Brát si Boha neustále do úst a přivlastňovat si ho není nic jiného než propaganda, (sebe)klam a v podstatě instrumentalizace Boha.

*Mons. Marian Eleganti OSB
kath.net
Přeložil Pavel Štíčka*

*Mons. Marian Eleganti OSB
emeritní světící biskup*

DOPIS ČTENÁŘE

Pro člověka, který žije dál než padesát kilometrů od Prahy je samozřejmě obtížné přijet do centra metropole ausgerechnet na určitý den a hodinu. Leč nastala příležitost, která mne přivedla minulou středu v 17 hodin na Staroměstské náměstí před Mariánský sloup. A protože vím, že se tam má konat v tuto dobu pobožnost, tak jsem se zdržel.

Inu, pobožnost – sešlo se tam asi tak tucet mládežníků, jejichž věk v průměru přesahoval plus šedesát pět. A tak jsme zazpívali a pomodlili se růženec. Okolo nás zevlující turisté, pořvávající skupina Taliánů a bubny a zpěvem provázený průvod stoupenců hnutí Hare Krišna.

Nečekal jsem, že se tam sejde větší množství lidí se svícemi, pochodněmi a korouhvemi. Ale z té jinak velice zbožné sešlosti mám vskutku hodně hořký pocit. Soudím, že Panna Maria Nanebevzatá se bez halasně se modlíciho davu na Staroměstském rynku vcelku snadno v Nebeském království obejde. Otázkou

Foto: Jana Havlova / Člověk a Víra

je, zda se my, Čechové, obejdeme bez její přímluvy. V poslední době mám nepříjemný pocit, že to s námi bez Její přímluvy začíná jít pěkně dolů vodou.

Nechci dělat nábor na větší účast publika k účasti na pobožnostech u Sloupu. Ale včera jsem měl spíš pocit partyzána, protože jak jsem pochopil – abychom

nenarazili, tak raději bez přenosného kecafonu, aby nás náhodou někdo nezaslechl. Něco mně to připomíná – ale to už je dávno, v listopadu to už bylo více než 33 let...

Dr. Jan Toman

Smírná pout' a procesí ke svátku Zvěstování Panny Marie

sobota 25. března 2023, Brno

Již tradičně jsou veřejná vystoupení proti zlu potratů a vzpomínky na jejich oběti organizovány ve spojitosti se svátkem Zvěstování Panny Marie. Slavnost Zvěstování, slavená 25. března, je dnem, kdy se Panna Maria stává Matkou, protože dostává Syna. Zvěstování Panny Marie lze považovat za oslavu **vznešenosti mateřství**. V moderní době je však mateřství pošlapáváno masově rozšířeným, do nebe volajícím zločinem: vraždami nenarozených dětí v mateřském lůně. Tento zločin je dennodenně páčán před zraky netečné společnosti a za podpory státu, v rozsahu, který nemá v historii obdoby. Proto je svátek Zvěstování Panny Marie tradičně spojován se vzpomínkou na oběti těchto zločinů a s veřejnými vystoupeními proti těmto zlům. V souvislosti s tímto svátkem Vás zveme na smírnou pout' spojenou s procesím, která se letos uskuteční v **sobotu 25. března**.

Smírná pout' bude obětována

- za zastavení potratů,
- za obrácení všech, kteří se na potratech podílejí,
- za oběti potratů a za matky v pozhnaném stavu.

Průběh pouti v sobotu 25. 3. 2023

- 11:00** pobožnost Svatých schodů v Loretánské kapli u kostela sv. Janů na Minoritské ulici
- 11:40** odchod procesí z Loretánské kaple do kostela sv. Michala se zastávkami u sloupu Nejsvětější Trojice na Zelném Trhu a Mariánského sloupu na náměstí Svobody
- 12:30** příchod procesí do kostela sv. Michala, mše svatá (MR 1962)

Doporučenou přípravou ke svátku Zvěstování Panny Marie je modlitba novény ve dnech 16. až 24. března.

Informace o pouti a texty novény a dalších modliteb jsou dostupné na stránkách <https://zvestovani.neposkvrnene.cz/>

Maria, pomoz, přišel čas, milostná Matko slyš náš hlas! V nebezpečí a strádání přimluva Tvá nás ochrání. Lidská kde síla bezmocná, Tvá kyne ruka pomocná. Neoslyš proseb dítek svých, k Tobě tak vroucně lkajících. Ukaž se Matkou laskavou, v nouzi nám sešli pomoc svou. Maria, pomoz, přišel čas, milostná Matko, slyš náš hlas. Amen.

CHRAŇ SVÉ UŠI (A OCHRÁNÍŠ SVOU DUŠI)

Jaká je zvuková stopa vaší duše? Nebo jinak: Pokud je víra ze slyšení, jaký podíl mají na našem vnitřním playlistu Boží záznamy?

Sluch je Boží dar. Můžeme si díky němu vychutnávat zvuky přírody, jako třeba ptačí zpěv, šumění větru ve větvích a zurčení vody. Můžeme slyšet nádherné melodie geniálních skladatelů a poučné sloky duchovních církevních písní. Při mši můžeme vnímat pronikavý jazyk Žalmů a zásadní nauku Evangelii a přijímat užitečné poučení z kázání.

Ale jako tomu je se všemi Božími dary, i se sluchem lze nesprávně nakládat. Můžeme opomíjet rozumné meze a poškozovat tak své uši fyzicky a/nebo poslouchat to, co nectí Boha: nezdravé rady, rouhačskou či nemravnou hudbu, zraňující slova místo láskyplných.

Žijeme v hlučné době. Provozovny a kanceláře bez hudby či televize jsou vzácností. Dělníci pracující venku si často pouštějí hudbu a mechanické náčiní všeho druhu může vydávat škodlivý hluk. Vzpomínám, jak jsem se v den svých narozenin vracel z túry a potkal jednu mladou matku, která vycházela na cestu se svými dvěma malými dětmi a přenosným přehrávačem, z něhož buřácely nějaké melodie. Rodiče by měli především chránit sluch svých dětí. Poškození a ztráta sluchu jsou obvykle kumulativní a nevratné. Píšu to z vlastních trpkých zkušeností. Nedávno jsem byl na kontrole sluchu a audioložka mi potvrdila, že moje potíže se slyšením určitých věcí jsou skutečné. Navíc mám tinnitus – neustále mi zvoní v uších –, což mi znemožňuje kontemplaci v tichu. Nikdy nemohu jen tak pozorovat ptáky na dvorku, aniž by mě rušil ten zvonivý zvuk, nebo prostě sedět v tichu.

Fyzické poškození sluchu je samo o sobě už dost špatné, ale musíme vzít v úvahu i mentální a emoční následky. Psychiatricka a antropoložka dr. Nina Pierpontová ve své knize z roku 2009 *Wind Turbine Syndrome: A Report on a Natural Experiment* předkládá důkazy o tom, že nízkofrekvenční zvuky z větrných turbín provází symptomy

Foto: Dominik Novak / Člověk a Víra

jako „migréna, nevolnost při cestování, závrať, hypersenzitivita na zvuky, zraková přecitlivělost, zvýšená gastrointestinální citlivost a úzkost“ (1). Zkrátka a dobře, hluk nám může poškozovat tělo a narušovat naše každodenní činnosti. A co tvzení, že hluk ubližuje naší duši?

Písmo svaté nabízí mnoho příkladů spojených se slyšením, zejména výzvy, abychom dbali na Boží hlas a vyhýbali se tak pohromě. Mojžíš nabádal Izraelce, aby udržovali správný vztah s Bohem. „Slyš, Izraeli, nařízení a práva, která vám dnes vyhláší. Učte se jim a bedlivě je dodržujte“ (Deuteronomium 5,1). Oni však znovu a znovu neposlouchali. V letech před babylonským zajetím si Izrael šel svou vlastní cestou. „Hospodin mluvil k Menašemu a jeho lidu, ale ti mu nevěnovali pozornost“ (2. Paralipomenon 33,10). V Novém zákoně většina lidí nedbala na Ježíšovo učení. Nicméně apoštolové v tomto poslání pokračovali a Boží slovo šířili dál. Jak to napsal apoštol Pavel Timoteovi: „... co jsi ode mne slyšel před mnoha svědky, svěř to věrným lidem, kteří budou schopni učít zase jiné“ (2. Timoteovi 2,2). Později svého duchovního syna varuje: „Bezbožným

a planým řečem se vyhýbej. Neboť takoví lidé půjdou stále dál ve své bezbožnosti a jejich učení se bude šířit jako rakovina“ (2. Timoteovi 2,16–17). Tito mluvkové budou nejen šířit své falešné a plané učení, ale navíc budou mít ochotné posluchače, kteří kvůli špatnému odmítají dobré: „Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, a podle svých choutek si seženou učitele, kteří by vyhověli jejich přáním. Odvrátí sluch od pravdy a přikloní se k bájím“ (2. Timoteovi 4,3–4).

Náš zvuky prosycený svět nabízí mnoho příležitostí hovět „svým choutkám“ a naslouchat tomu, co pro nás není dobré. Množství pořadů, písniček, videí, různých vysílání a podcastů dosáhlo nesmírné výše, a zatímco v nich jistě lze najít také dobrý obsah, průměrného nebo vyloženě špatného je v nich o poznání víc. Ačkoli nás (jak to dosvědčí mnozí rodiče a manželští partneři) ti, které milujeme, zdánlivě neposlouchají, lidé si ve skutečnosti mohou pamatovat, co slyší. Zamysleme se tedy nad těmito slovy P. Johna Zuhldorfa: „Démoni Nepřítele nemohou číst naše myšlenky, ale mají přístup do naší paměti. Navíc

Foto: Lucia Kralova / Člověk a Víra

si pamatují i to, co jsme už zapomněli. Nepřítel může stavět překážky do cesty našeho duchovního růstu tím, že nás bude rozptylovat našimi vzpomínkami... na dřívější nehody, zranění a naše vlastní hříchy.“ Uvažte, kolik písniček, rozhovorů, přednášek, pořadů atd. jste už asi za život slyšeli, a zamyslete se nad tím, jak by nepřítel mohl tento materiál použít proti vám. Pro mě je kamenem úrazu populární hudba. Mám v hlavě hrací skříň, která se mi míchá do modliteb a ruší mě při mši, při rozjímání atd. Nežijeme v éře sluchového obžerství?

Existuje tedy nějaký způsob, jak se této zátěže zbavit? I když už třeba k nějakému poškození došlo, na to, abychom přestali

vstřebávat další slyšitelný odpad, nikdy není pozdě. Jako se někteří lidé postí od svého telefonu či počítače, je možné zdržovat se toho, co lichotí našim uším. Moje farnost pořádá dvakrát až třikrát ročně dny usebrání, kdy se nakrátko (celkem asi na sedm hodin) stáhneme do ústraní v tichu a jenom se modlíme a nasloucháme promluvám kněží. Nebo, máte-li rádi hudbu, rozhodněte se poslouchat povznášející církevní či sekulární hudbu. Existují dobré katolické průvodce, které vám pomohou odvrátit se od hluku a přijmout ticho. Vybavují se mi hned dva. Dokument *Velké ticho* je zdánlivě paradoxní – je to film o hluboce tichém životě, v tomto případě kartuziánských mnichů z řádu Grand

Chartreuse. Probudil ve mně touhu po tišším místě pro život. Pak tu je kniha kardinála Roberta Sarah z roku 2017 *Síla ticha – Proti diktatuře hluku*. „Náš svět už Boha neslyší, protože devastující rychlostí a s ničivou hlasitostí neustále mluví, a přitom nic neříká,“ píše kardinál Sarah. „Moderní civilizace neumí být potichu“ (56). Nebo jak to ve své knize *Molchanie: Experiencing the Silence of God* z roku 1982 shrnuje Catherine Dohertyová, „mlčení je nejvyšší forma komunikace“ (1).

Kdybychom měli k dispozici bájný stroj času, vrátil bych se zpátky a postaral se o to, abych jako mladý nosil v práci i ve volném čase chrániče uší a výrazně omezil poslech rockové hudby. Takový stroj však není nikde k mání a v budoucnu mě nejspíš čekají naslouchátka. Pokud vám jako šedesátník mohu dát nějakou hodnotnou radu, pak to je: chraňte si uši a také svou mysl – začnete tím dobře chránit svou duši. Až nás potom Bůh zavolá, každý z nás bude moci odpovědět: „Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší“ (1. Samuelova 3,9).

Greg Cook

Catholic Exchange
Přeložila Alena Švecová

Greg Cook
novinář a spisovatel

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

E-mail:

PSČ:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

PROTO SI ZVOL ŽIVOT: JUDAISMUS A POTRAT

Nadčasový projev na Dartmouth College, 12. listopad 1991

Říkají nám, že otázka potratů bude hrát ve volební kampani v roce 1992 významnou roli. Pokud tomu tak bude, bude to jen poslední kapitola v nesmírně dlouhém díle.

Už téměř dvacet let je Amerika národem, který válčí sám se sebou a je zapleten do debaty, jejíž kořeny sahají až k našemu nejhlubšímu chápání podstaty lidského života, práv jednotlivce a odpovědnosti společnosti.

Stejně jako většina sporů o zásadních otázkách je i tento dialog často vyhrcovaný. Každá strana se snaží zajistit si morální převahu a dštít spravedlivé rozhořčení na postupující síly opozice. Jedna strana křičí „svoboda“, „rovnost“, „práva jednotlivce“, druhá strana kontruje výkřiky o „posvátnosti života“, „soucitu“ a „spravedlnosti“. Zatímco se bojuje v zákonodárných sborech, u soudů, na stránkách redakcí a ve volebních místnostech po celé zemi, zdá se, že ani jedna strana není ochotna ustoupit.

Může judaismus přispět k této debatě? Má židovské učení o této kontroverzní otázce nějaký význam pro svět pohanů, jinými slovy pro těch 97 procent Ameriky, které nejsou židovské?

Nepochybně ano. Judaismus je morálním základem všech západních náboženství. Těmito sociálními otázkami, o nichž se v Americe 90. let vedou nejostřejší spory, se poprvé zabývali patriarchové a proroci již na úsvitu zaznamenaného času. Slovy knihy Kazatel: není to nic nového pod sluncem. Jejich moudrost nám může osvětlit cestu v dnešní stále více blahobytné době.

Judaismus se vždy hluboce zabýval otázkami dobra a zla. Spravedlnost, spravedlnost budeš prosazovat, přikazuje Tóra.

Asi před 3 300 lety vyšla z pouště na jeviště dějin skupina kočovných pastýřů s revolučním poselstvím. Mezi nejmenšími národy měli nejzásadnější vliv na západní civilizaci. Židé přišli do pohanického, krví zalitého světa (který uctíval

Foto: jewishprolifefoundation.org

sílu a oslavoval násilí) s učením, které změnilo život: že existuje jen jeden Bůh – Věčný, Stvořitel života, vládce vesmíru a autor lidských osudů – a že náš Stvořitel a Pán má na nás dva základní požadavky: spravedlnost a svatost.

V judaismu není morálka relativní, ani etika není situační. Dobro a zlo se nezakládá na výsledcích průzkumů veřejného mínění, referend, voleb nebo soudních případů, ale na věčných, nadlidských normách. Jak kdysi poznamenal jeden katolický teolog: „Je dobré si připomenout, že na hoře Sinaj dal Bůh Židům Desatero přikázání, nikoliv Desatero návrhů.“

Jak vysvětluje lord Immanuel Jakobovits, bývalý vrchní rabín Spojeného království, judaismus „trvá na tom, že normy morálního chování se nemohou řídit ani přijatými představami veřejného mínění, ani svědomím jednotlivce. Podle židovského názoru je lidské svědomí určeno k prosazování zákonů, nikoli k jejich vytváření“.

Judaismus byl prvním náboženstvím,

které se postavilo proti lidským obětem. Jako první trestalo vraždu bez ohledu na společenské postavení vraha nebo stav jeho oběti, jako první požadovalo jednotný metr spravedlnosti pro všechny – pro pokorné stejně jako pro vysoce postavené, pro vdovy a sirotky stejně jako pro bojovníky a krále. Myšlenka, že v Božích očích jsme si všichni rovni (rovni ve svých právech a povinnostech) – tak výmluvně formulovaná v Deklaraci nezávislosti – má svůj původ v hebrejských Písmech.

Judaismus se vždy zasazoval o obranu života. Není to tak, že bychom věřili, že tato pozemská existence je vše, co existuje, že život je cílem sám o sobě, ale že život je vzácný dar od Boha, jehož zachování je naší svrchovanou povinností.

Dalo by se říci, že judaismus je, na rozdíl od některých náboženství Dálného východu, vírou potvrzující život. Bůh Izraele je označován jako Bůh života (aby se odlišil od božstev starověkého světa, která byla doslova i obrazně bohy smrti). Jeho zákon se nazývá *Torat Chajim*, Tóra

života. Na *Roš ha-šana*, židovský Nový rok, se Židé zdraví slovy *Le-šana tova tikatevu*, „Ať jsi zapsán (v knize života) pro dobrý rok“. Klasický židovský přívitek zní *Le chajim* – „Na život“, což je vhodné přání pro lid, jehož samotná existence (duchovní i fyzická) byla po dvě tisíciletí exilu neustále ohrožována.

Židovské právo je prodchnuto úctou k životu. Judaismus byl prvním náboženstvím, které zakázalo kruté zacházení se zvířaty. Dokonce i takzvané rituální aspekty judaismu mají etický význam. Naše stravovací zákony jsou v podstatě morálním kodexem. Aby bylo zvíře košer, musí být poraženo co nejhumánnějším způsobem, aby bylo zajištěno co nejmenší utrpení. (Ne nadarmo se říká, že vegetariánství je židovským ideálem.) Tím, že nejíme mléko a maso dohromady, symbolicky oddělujeme život a smrt; mléko (zdroj výživy pro mláďata savců) představuje život, maso symbolizuje smrt.

Tato úcta k životu se vztahuje i na jeho nejnižší formy. Proto judaismus zakazuje bezdůvodné ničení stromů.

Kromě úcty k životu se judaismus zabývá i povinnostmi. *Halacha* (židovské právo) do nejmenších podrobností popisuje naše povinnosti vůči rodičům, manželům, dětem, cizincům, chudým, zaměstnancům, zaměstnavatelům, zákazníkům, naší komunitě a národu.

Bylo by proto překvapivé, kdyby judaismus neměl co říci k nejostřejší diskutovanému morálnímu problému naší doby, který je doslova otázkou života a smrti a který může zničit morální kodex známý jako židovsko–křesťanská etika, na němž stojí naše civilizace.

Židovské právo se k tématu volitelného potratu nevyjadřuje jednoznačně, a to z velmi prostého důvodu: od biblických dob až donedávna se tato praxe v židovských komunitách téměř nevyskytovala. Židé, kteří prakticky jako jediní ve starověkém světě odmítali infanticidu a eutanazii (což staří Řekové považovali za barbarský předsudek), se stavěli proti náhodnému zničení života v jakémkoli stadiu.

Jaké je postavení plodu v židovském právu? Je považován za lidskou bytost, rodící se lidstvo, nebo za vůbec nic? Má stejná práva jako postnatální život, něja-

Foto: beadchaim.com

ká práva, nebo žádná práva?

V debatě o potratech se nejvíce zkreslený biblický příkaz objevuje v 2. knize Mojžíšově 21:22–23. Zde Mojžíšův zákon říká, že pokud se dva muži perou a nešťastnou náhodou zraní těhotnou ženu tak, že potratí, dostane její manžel pouze peněžní odškodnění. Protože se v tomto případě neuplatňuje trest smrti, který je předepsán za odnětí nefěš neboli lidského života, zastánci potratů (židovští i křesťanští) to zdůvodňují tím, že nenarozené dítě není považováno za osobu.

To je přinejmenším neupřimné. Nejde o situaci typu „buď, anebo“. Protože nenarozené dítě nemá stejné halachické postavení jako postnatální život, neznamená to ještě, že se s ním nepočítá.

Judaismus považuje nenarozené dítě za potenciální nebo vyvíjející se život, rozhodně za více než za pouhou tkáň nebo soubor buněk. Proto se ve výše zmíněném verši z knihy Exodus hovoří o plodu jako o *Y'ladehah* – jejích dětech.

Různí židovští komentátoři popisují nenarozené dítě jako „klíčící život“, „lidský život na cestě“, „mající lidský rozměr“.

Kniha Job (31,15) se ptá: „Cožpak ho nestvořil ten, který mě stvořil v lůně? Nevytvořil nás před naším narozením ten samý?“ Izajáš (44:24) říká: „Toto praví Hospodin, tvůj Vykupitel, který tě utvořil v lůně, já jsem Hospodin, který stvořil všechno.“ A znovu u Jeremiáše (1:4,5): „Takto se ke mně stalo slovo Hospodino: Než jsem tě utvořil v lůně, zasvětil jsem tě...“ Talmudská literatura hovoří o plodu v těle matky, který se připojuje ke chvále Všemohoucího, zatímco Zohar

(klasické dílo židovské mystiky) nazývá plod „dílem živého Boha“.

Uznání lidskosti nenarozeného dítěte prostupuje židovským právem. *Šabat*, nejposvátnější den židovského kalendáře, může být porušen pouze tehdy, je-li ohrožen lidský život. Od biblických dob však bylo možné *šabat* porušit, aby byl zachráněn plod.

Rabín Aryeh Spero ve svém článku *Talmudský přehled o potratech* uvádí: „Sanhedrin měl ve zvyku postavit před soud těhotnou ženu obviněnou z hrdelního zločinu až po jejím porodu. Protože plod, jak rabíni uvažovali, je formou života, odkládali její soudní proces, aby v případě vynesení rozsudku o vině nebyl zabit nevinný plod.“

Židovští kněží (*kohanim*), kteří sloužili ve Svatém Chrámu, se nesměli dotýkat, nebo dokonce ani se těsně přiblížit k lidskému tělu. Kontakt s potraceným plodem měl za následek stejný stupeň rituálního znesvěcení jako kontakt s jakýmkoli jiným lidským tělem.

Je třeba poznamenat, že zákony o smutku se nevztahují na potrat. Na druhou stranu se však nevztahují ani na dítě, které nepřežije do třicátého dne.

V judaismu je život matky, život v bytí, prvohadý, vždy má přednost před životem nenarozeného dítěte. Pokud je matka svým těhotenstvím ohrožena, musí být ukončeno. V takových případech dokonce není potrat volitelný, ale povinný.

Některé rabínské autority byly v tomto ohledu liberálnější a zahrnovaly do ohrožení matky kromě jejího tělesného zdraví i zdraví duševní (na základě teo-

Foto: beadchaim.com

rie, že by rozrušená žena mohla spáchat sebevraždu).

Někteří židovští obhájci potratů využívají tuto velmi úzce vymezenou výjimku z obrany života plodu, aby tvrdili, že judaismus připouští potraty na požádání. Ale samotná talmudická debata, tedy hledání výjimek z pravidla, dokazuje obecnou skutečnost – že v drtivé většině případů byl potrat zakázán. Nikde v judaismu nebyl potrat nikdy povolen z ekonomických důvodů, z pohodlnosti nebo jako životní volba.

Rabín Jakobovits, který je autorem rozsáhlých prací o lékařské etice, poznamenává: „Zničení nenarozeného dítěte je těžkým zločinem, i když ne vraždou.“ Unie ortodoxních rabínů se usnesla: „Pro Židy je život plodu nedotknutelný, pokud pokračování těhotenství vážně neohrožuje život matky.“

Někteří Židé vykládají židovské právo tak, aby odpovídalo jejich vlastním hodnotovým systémům. Jiní jsou poctiví. V článku zveřejněném v *Los Angeles Times* 12. září 1991 Dr. George Flesh vysvětlil, proč již neprovádí potraty. Jeho rozhodnutí vycházelo jak z osobní zkušenosti, tak z náboženského závazku.

Flesh, gynekolog a porodník v Los Angeles, vzpomíná, že na začátku jeho praxe za ním přišel jeden pár s žádostí o potrat. Protože děložní čípek ženy byl příliš tuhý na to, aby se řádně rozšířil, požádal je, aby přišli po týdnu znovu. Mezitím si to rozmysleli a o sedm měsíců později jim porodil dítě. Po letech si hrál s jejich synem v bazénu tenisového klubu, do kterého obě rodiny patřily. Fle-

sh říká: „Byl jsem zděšený, když jsem si pomyslel, že jen technická překážka mi zabránila ukončit Jeffreyho potenciální život.“

Navíc byl tento lékař, jako nově praktikující věřící Žid, odhodlán žít svůj život v souladu s Božími pravidly. „Judaismus se stal optikou, kterou se dívám na svět. *Micvot* – Boží přikázání – řídily mé chování. Ale jako pro věřícího Žida byla moje touha naplňovat Tóru absurdní, dokud jsem prováděl volitelné potraty – jasný přestupek... Nemohl jsem se přiblížit Bohu. Zahalení do talitu a tfilinu nic neznamenal. Ten rozpor byl příliš velký. Mé duchovní touhy se tříštily. Moje intelektuální integrita se rozpadala. Musel jsem přestat dělat potraty.“

A co „reprodukční práva“, „kontrola vlastního těla“, „svoboda volby“? A nyní skutečně šokující odhalení: tyto libertariánské doktríny nemají v judaismu místo.

Pomineme-li skutečnost, že potrat se netýká jen matky, judaismus nikdy neuznával absolutní právo dělat se svým tělem, co si člověk zvolí. Radikální autonomie je zcela neslučitelná s konceptem božské nadvlády, který tvoří základní kámen judaismu.

V judaismu neexistuje právo spáchat sebevraždu. Neexistuje právo zbytečně ohrozit svůj život. Neexistuje právo na amputaci zdravé končetiny. Židovské právo zakazuje i takové drobné mrzačení těla, jako je tetování.

Pokud jde o debatu o lékařsky asistované sebevraždě (problém často spojený s potraty), rabín David Bleich, profesor Talmudu a etiky na Yeshiva

University, prohlašuje: „Autonomie se nevztahuje na vlastní život. Tělo a život člověka je majetkem Stvořitele.“

Když říkáme *ha-moci* (požehnání nad chlebem), děkujeme Bohu za to, že „vynesl chléb ze země“. Proč? My – tedy lidé – jsme obdělávali půdu, sázeli semena, zavlažovali půdu, sklízeli úrodu atd. Proč mu děkovat za to, co člověk vytvořil? Ale udělali jsme semeno? Stvořili jsme vody země? Umístili jsme my slunce na nebesa? V konečném důsledku veškerý život nepochází od nás, ale od Něho.

Ze spojení muže a ženy vzniká dítě. Žena chce ovládat své tělo. Muž chce ovládat své rozmnožovací procesy. (Kéž by na to mysleli dříve, než k interakci dojde.) Ale ani jeden z nich není v samé podstatě za tento nový život zodpovědný. Setkání jeho spermie a jejího vajíčka uvedlo proces do pohybu. Ale on nestvořil své semeno, ani ona své vajíčko, stejně jako nestvořili měsíc a hvězdy, květiny a stromy. Muži a ženy mohou stvoření nanejvýš umožnit. Stejně jako moc vytvořit život leží ve většině případů mimo nás, mělo by to samé platit i u možnosti život zničit.

Nejde o to, že by individuální práva neměla v judaismu místo nebo že by svoboda byla bezobsažným pojmem. Obojí je důležité, ale pouze ve správném kontextu. Judaismus je skutečně původcem myšlenky nezcizitelných (tj. Bohem daných) práv. Knihy Leviticus a Deuteronomium jsou plné příkazů chránících život, svobodu a majetek člověka. Na základě toho si naši koloniální předkové (kteří byli filosemité) vybrali nápis z knihy Leviticus pro filadelfský Zvon svobody: „Vyhlášte svobodu po celé zemi, všem jejím obyvatelům.“ Všichni obyvatelé této země mají právo na svobodu.

Avšak i povinnosti jsou rozepsány dosti podrobně. Jednotlivec má například právo na výsledek své práce. S tímto právem však koexistují povinnosti: nevykořisťovat své dělníky, a dokonce ani svá hospodářská zvířata, být poctivý ve svém obchodním jednání, dávat část ze svého na chudé, přispívat na podporu kněžstva (nebo jeho moderní obdoby, synagogy) a obce. Teprve na konci dvacátého století se nám v Americe podařilo oddělit pojem práv od povinností, posvětit

první z nich a to druhé do značné míry ignorovat.

Nyní vyvstává zřejmá otázka: Má židovské právo nějaký vliv na nežidovský svět? Judaismus tvrdí, že většina Tóry byla dána pouze Židům. A tak zatímco Židé jsou povinni dodržovat zákony o stravování, světít *šabat* a modlit se třikrát denně stanoveným způsobem, nežidé žádné podobné povinnosti nemají.

Existují však určité základní morální zákony, které jsou závazné pro celé lidstvo, bez nichž by civilizace nebyla možná. Tóra nám říká, že po potopě bylo Noemovi a jeho potomkům dáno sedm příkázání – známých jako zákony Noemovy resp. noachická příkázání. Protože jsme všichni Noemovými potomky, jsme všichni vázáni těmito příkazy, které zahrnují zákaz vraždy, loupeže a sexuální nemravnosti a také požadavek zřídit soudní dvůr.

Talmudští mudrci se domnívali, že tento kodex zahrnuje i zákaz potratů. Rabín Jišmael, přední autorita, vykládal Genesis 9,6 takto: „Kdo prolíje krev člověka v člověku, jeho krev bude prolita.“ „Člověk v člověku“ je nenarozené dítě v matčině lůně, zdůvodňovali rabíni. Rabín Mojžíš ben Maimon, světu známý jako Maimonides, velký filozof a středověký kodifikátor židovského práva, tento výklad podporoval.

Vidíme tedy, že pokud neexistují jiné naléhavé důvody, judaismus považuje ochranu plodu života za univerzální morální imperativ.

Agudath Israel je vlivná ortodoxní organizace poskytující sociální služby/lobbying. K vysvětlení angažovanosti v otázce potratů (organizace podala podnět, amicus brief, v případě Webster ve prospěch zrušení rozsudku Roe v. Wade), právník Chaim Dovid Zwiebel píše: „Ačkoli není cílem [Agudath Israel] vnucovat široké společnosti názory Tóry prostřednictvím sekulárních vládních procesů, existují určité základní hodnoty, které vycházejí z Tóry a tvoří základ každé civilizované společnosti. Jednou z nich je úcta k životu. Historie nás poučila, že společnost, v níž převládá heslo ‚všechno je dovoleno‘, je společností, která v sobě nese zárodky rozkladu a sebeztruktury.“

Vzhledem k tomu, že veškerý život

Foto:beadchaim.com

je vzájemně propojen, tvoří velkolepé kontinuum, rozhodnutí umožnit zničení života na jednom stupni má hluboké důsledky. Dnes jsou tyto nárazové vlny cítit v debatě o eutanazii, sebevraždě s pomocí lékaře a infanticidě. Není divu, že stát Washington, jediný stát, který v referendu legalizoval potraty (tři roky před rozhodnutím Roe v. Wade), si zastánci práva na smrt vybrali jako testovací případ pro legalizaci sebevraždy. Právě minulý týden washingtonští voliči těsně odmítli opatření, které by z jejich státu učinilo první jurisdikci na světě, která by legalizovala vraždu z lékařského hlediska.

Rabín Jakobovits, sám uprchlík z nacistického Německa, k tomu říká: „Jakmile se jakákoli lidská bytost stane bezcennou nebo postradatelnou, sníží se hodnota všech z absolutní na relativní a žádné dvě lidské bytosti už nebudou mít stejnou hodnotu, čímž se boří samotné základy morálního řádu.“ A to jsme učinili. A tak to děláme. A to vše ve jménu svobody a volby.

A tak se vracíme k našemu výchovnému bodu: židovskému poslání pro lidstvo. V mnoha ohledech se Žid žijící podle Tóry v současné Americe setkává se společností, která se příliš neliší od pohanského světa, jemuž se jeho předkové postavili a který nakonec dobyli: se světem, v němž se násilí a brutalita vyzdvihují v zábavních médiích a pak se přehrávají na našich ulicích; se světem smyslné libovůle, kde lidé mezi sebou soupeří o to, kdo se dostane do hlubin zvrácenosti; s kulturou, v níž lidé unavení světem otupují své smysly drogami

a kde se exkrementy oslavují jako umění. Feticida – bezohledné ničení 1,5 milionu nenarozených dětí ročně v této zemi – by se dala považovat za moderní obdobu pohanské oběti, za zápalnou oběť nenasytým bohům moderny: radikální autonomii, genderové stejnosti, sexuálnímu osvobození. Vyvrátit tyto modly je úkol hodný moderního Eliáše.

Jak čas plyne, nebezpečí etiky proti životu je stále zřejmější. Znehodnocením života – života nenarozených dětí, starých lidí, pacientů v kómatu, postižených – si doslova kopeme vlastní hrob.

V jedné z nejdojemnějších pasáží Tóry (5. kniha Mojžíšova 30:19) Pán vesmíru (budiž požehnáno Jeho jméno) poté, co dal Izraeli svůj zákon, říká, že tato příkázání jsou cestou k životu – životu svatosti, spravedlnosti a spokojenosti – k jedinému životu hodnému toho jména, a zároveň mluví i o nevyhnutelné alternativě. „Dnes jsem před tebe postavil život i smrt, požehnání i prokletí. Proto si zvol život, abys byl živ – ty i tvé potomstvo.“ A řekněme amen.

Don Feder

Přeložil Martin Kvapilík

Don Feder
spisovatel a mediální konzultant

BISKUPSKÁ SYNODA A DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL

Biskupská synoda se odlišuje od všeho, co Druhý vatikánský koncil stanovil tím, že než byla zařazena jako novinka do koncilního dokumentu, již byla předem papežem uzákoněna.

Nejprve totiž vydal Pavel VI. své motu proprio „Apostolica sollicitudo“ o biskupských synodách, a teprve poté odsouhlasili koncilní otcové dekret o pastýřské službě biskupů „Christus Dominus“, ve kterém se na tento předchozí papežský zákon odvolávají. Ve všem ostatním tomu bylo naopak: nejprve otcové vyjádřili své úmysly v koncilních dokumentech a teprve poté se jejich požadavky přetavovaly a transformovaly do závazných právních norem. Zajímavé by však bylo, kdyby to, co se stalo s biskupskými synodami, se přihodilo také liturgické reformě: totiž že by nejprve vyšel nový misál (ten je až z roku 1970) a teprve následně by byla odsouhlasena jemu odpovídající koncilní konstituce o liturgii. Taková konstituce by pak musela vyjít s pravdou ven a na rozdíl od skutečné konstituce z roku 1963 by musela přiznat, že veškeré zabezpečování o latině jako bezvýjimečném liturgickém jazyku bylo jen naoko a že skutečným cílem reformátorů bylo latinu zrušit a zavést další neslýchané, koncilními otci neprodiskutované, nenavrhané a neodsouhlasené dalekosáhlé změny: že totiž eucharistickou modlitbu bude kněz recitovat nahlas a že se celebrant otočí čelem k lidu, bude sloužit na nově zřízeném oltářním stole a (tím logicky také) zády ke svatostánku. Něco takového by otcové roku 1963 ještě nebyli schopni uznat, vlastně by v tom nerozpoznávali církev, které dosud sloužili.

Vraťme se však k biskupským synodám. Od ekumenického koncilu se taková synoda liší tím, že jejími účastníky nejsou všichni biskupové katolické církve, nýbrž pouze část světového episkopátu vybraná podle předem stanoveného klíče. Navíc nemá synoda pravomoc rozhodovat, vydávat závazné normy. Po ukončení některých synod nechá papež sepsat jakési klasobraní z proběhlých jednání a vydá dokument, který se nazývá

Diecézní synoda v krakovském kostele Panny Marie v roce 1643 v čele s biskupem Piotrem Gembickým

apoštolská exhortace či adhortace (povzbuzení). Dosud synody jednaly vždy na konkrétní předem stanovená témata (evangelizace, katecheze, rodina, pokání, laici, biskupové, slovo Boží) nebo pro jednaly situaci církve na jednotlivých kontinentech či v některých vymezených oblastech (Střední Východ, Amazonie). Kněžství se týkaly již dvě synody (konané roku 1971 a 1990), rovněž Evropa byla předmětem jednání již dvakrát (roku 1991 a 1999). Dvě synody se týkaly jen jedné konkrétní země, kde církev působí. Zatímco církev v Libanonu (synoda roku 1995) prožívala těžké období následkem strádání způsobeného vnějšku,

v Nizozemí (synoda roku 1980) si tamní církev těžce škodila sama opouštěním samotných základů v dogmatické i disciplinární sféře, takže se synoda pokusila se zpožděním hasit požár vnitřního rozkladu této dokonale zmodernizované místní církve.

Novou skutečností je ovšem současné slavení synody o synodě, respektive o synodalitě. Co je vlastně tématem jednání? Jistě, někdy se píše básně o básnění, a vůbec: existuje jev, kterému se říká „*l'art pour l'art*“, čili umění pro umění. Často se setkáváme s činnostmi, které se vykonávají jen proto, aby se navenek vykonávaly. Ale cítíme, že se to vše jen otáčí v kruhu,

Jean Baptiste de Champaigne: Kamenování sv. Pavla (cca 1667)

ze kterého se nelze dostat ven. Povážlivý deficit dosavadního průběhu synodální cesty vyjádřil pražský arcibiskup Graubner ve své homilii u příležitosti zahájení evropského synodálního setkání: „...nezjistili jsme *sensus fidei* (smysl po víru) věřícího lidu. Ukázalo se, že i mnozí lidé v církvi aktivní neznají Bibli, ani nauku církve“. Na arcibiskupova slova lze zvolna navázat, například poukazem na setkání Zmrtvýchvstalého s emauzskými učedníky. Tajuplný neznámý Kleofášovi a jeho druhovi neříká: „To je hezké, že spolu rozmlouváte“, nýbrž „O čem jste to cestou spolu rozmlouvali?“. Jedná se mu o konkrétní obsah rozhovoru, nikoli o samotný rozhovor jakožto prostředek vzájemné komunikace. Následný Ježíšův výklad o trpícím a zmrtvýchvstalém Mesiáši je pak vzorovým návodem pro realizaci arcibiskupova požadavku, aby ti, kteří se v církvi jakkoli angažují, měli znalost živého Božího slova, Bible. Celé vyústění příběhu, kdy se nakonec emauzští setkávají s apoštolý a zazní zde vyznavačská formule „Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi“, je pak samotným jádrem rovněž předpokládané znalosti katechismu, závazné nauky katolické

církve.

Prakticky atematický synodální proces působí jako katalyzátor procesů, které v církvi probíhají již po dlouhá desetiletí. Jazyková bariéra a občas i milosrdná cenzura nás poněkud chrání od šokujících setkání s požadavky svěcení žen, zrušení celibátu, permissivní „milosrdné“ pastorační LGBT+, upozadění hierarchického charakteru církve apod., tedy od snů, kvůli jejichž destruktivním následkům se například musela konat již zmíněná synoda o nizozemské církvi.

U nás si tyto požadavky troufnou veřejně vyjadřovat pouze vybraní jedinci z katolických „elit“, jejichž funkční či mediální postavení jim zjednává faktickou beztréstnost. Máme zde však hluboce zakořeněnou a všeobecně rozšířenou představu o jakési wellness církvi, tedy o církvi, která obslouží, vyhoví, poskytne, vyjde vstříc požadavkům, bude se líbit. Taková církev nesmí hlásat nic nepřijemného, věrouka i mravouka je vedlejší, nejdůležitější je poskytnutí servisu a následkem toho i vzbuzení pocitu pohody u obslužených. Zatímco dříve bylo důležité správně věřit (*ortodoxie*) a konat (*ortopraxe*), dnes je důležité dobře se cítit

(*ortopatie*). A právě tímto směrem se většinou ubírají požadavky našich diskutérů a synodálů.

Nežijeme ve vzduchoprázdnu. Ústavy dnešních demokratických států obsahují rozsáhlé katalogy práv, z nichž se již dávno vytratily povinnosti. To je odrazem celkové atmosféry ve společnosti, jíž je katolický křesťan součástí. Jestliže stát představuje obslužný mechanismus, na který si občas zanadávám, ale po němž vždy znovu něco požaduji, podobně tomu tak má být i s církvi. Málokterý katolík ovšem ví, že i sama církev pro něj stanovila v Kodexu kanonického práva katalog, podobný například české Listině základních práv a svobod. Avšak již samotný název tohoto církevního seznamu nás ubezpečuje o tom, že v katolické církvi tomu má být podstatně jinak než ve státě. Vnímejme správně pořadí: „Povinnosti a práva všech křesťanů“ a „Povinnosti a práva laiků“. Nejprve povinnosti, potom práva. Každý katolický křesťan je zván, aby především pro církev konal, aby se o ni zasazoval, aby se za ni modlil a aby za sebe pro ni vydával maximum tak, jako se zcela vydal za církev samotný její Zakladatel. Jenže například takový biblický výrok „Do Božího království vejde jen tehdy, když hodně vytrpíme“ (Sk 14) by v sérii synodálních wellness požadavků působil jako naprosto cizorodé těleso. A přesto je to živé Boží slovo, které má udávat směr. Seznamme se nejprve s ním, poznávejme a milujme také nauku církve. O to pak bude ryzejší i ta společná synodální cesta, na níž necháme podobně jako kdysi emauzští učedníci především promlouvat vzkříšeného Pána v našem středu.

P. Stanislav Příbyl

Doc. JUDr. Stanislav Příbyl,
Ph.D., Th.D., J.C.D.
rektor kostela Nanebevzetí Panny Marie
na Karlově v Praze, soudce Metropolitního
církevního soudu

SMYSLUPLNÁ OBĚŤ

„Služba ve zbraní k obraně vlasti byla vždy tou nejčestnější a nejvíce cennou občanskou povinností. Posledních 42 let jsem byl připraven na to, že mne stát může kdykoli povolát. Od roku 2003 tento stát rezignoval na výcvik chlapců k přípravě na vojenskou službu. Když jsme se tomu divili, všechny nás tento stát okřikoval, že doba se změnila a nemá takové společenské zadání. Už celých 20 let se tu necvičí vojáci základní služby. Pokud by měly do zbraně nastoupit ročníky, které ještě na vojně skutečně cvičily s vojenskou technikou, museli by ale soudruzi povolát ročníky 1978–79, které ještě zažily skutečnou vojnu. Tu socialistickou zažil jako poslední ročník 1971. Dnes nás tentýž stát (jen pod vedením jiných lidí) přesvědčuje, že branná povinnost je taková normální věc a že bude přece krásné padnout za Joe Bidena a jeho rodinu. Za zájmy jeho syna Huntera, Rotschildů a Rockefellerů. Jsem rád, že mi branná povinnost za 6 dní končí. Jsem nadále připraven bojovat za tuto zemi, jejíž průmyslové a obchodní zájmy hájím v zahraničí už dlouhých 36 let. Ale nejsem připraven bojovat za zájmy cizích korporací a velmocenské strkanice. To není náš boj, ani náš zájem.“ Cituji příspěvek na sociální síti.

A tyto hlasy sílí. Nejde určitě o to, aby vzbuzovaly strach, aby narušily pokoj, který spočívá ve vědomí, zcela uvědoměném, že vše je v rukou Božích, ale jde o realitu našich dní. Mámy se bojí o své syny. V mírových podmínkách demokratické země v síti EU a struktuře NATO. Vzdělanost a kultivovanost v politických, sociálních, ekonomických otázkách a vůbec všeobecná od generace nejméně Y klesla na úroveň méně než elementární, a to se samozřejmě po těch pár dekádách nemohlo neodrazit v politice. Takže, je to tu a je třeba s tím počítat. Hrdost, vlastenectví byly donedávna, včetně prezidentské volby, pokud si správně vybavuji, zcela dehonestu-

Uctění památky obětí válek a násilí v Krnově 28. 2. 2023. Foto: Aleš Repka / Člověk a Víra

jící pojmy, nyní máme pro tyto hodnoty pod taktovkou generálního štábu posílat naše muže i mužské (vlastně nevím, zda je korektní to takto napsat) potomky válčit. Nic proti, bude-li to skutečně mít náplň smysluplné oběti a nikoliv pouze politické hry na sílu a slabost, popularitu či moc nebo dokonce charakter geopolitické hry s ekonomickými zájmy.

A když jsme u té politiky, žije to nyní, v době postní, dost důchody a vlastně i tou nejsilnější voličskou skupinou. Paní advokátka Monika píše: „Několik poznámek k opozičním obstrukcím: nevádí mi. Nevadily mi v minulosti, když je provozovaly strany, které tvoří současnou vládní koalici, a nevádí mi ani dnes, když se do nich pustilo ANO a SPD. Obstrukcemi se obvykle brojí proti nějakému nesmyslu, namátkou proti EET nebo pandemickému zákonu, dnes proti snížení dříve nastavené valorizace důchodů. Obstrukce vítám; jsou zcela v souladu s okřídleným heslem ‚když zasedá sněmovna, žádný občan si nemůže být jistý životem ani majetkem‘ a v souladu s mým přesvědčením, že naši poslanci národu nejvíce prospívají, pokud nedě-

lají nic. K věci: souhlasím s názorem, že systém důchodů potřebuje změny. Tyto změny je nutné vydiskutovat, a právě k tomu slouží standardní legislativní proces. Prosazovat snížení (!) důchodů takto narychlo, ve stavu legislativní nouze, aby se to stihlo než rozkvetou tulipány, je trapné. Stav legislativní nouze má jasně vymezená pravidla. Jedním z důvodů, proč lze zákony přijímat tímto způsobem, je hrozba hospodářských škod. Doufám ale, že naše vláda nehodlá nikomu tvrdit, že výplata důchodů je hospodářskou škodou?! Zákon, který valorizaci zakotvil, byl v minulosti schválen, jeho znění bylo prodiskutováno, měl nějaký účel. Smyslem přijatých pravidel bylo kompenzovat důchodcům rostoucí životní náklady související se zvyšující se cenovou hladinou. Zaměstnancům se v inflačních dobách také přidává, důchodci si obvykle další peníze na přilepšenou vydělat nemohou a musí se spoléhat na to, co jim dá stát. Je tudíž logické, že se důchody valorizují. A ten spěch je nanejvýš podivný.“

-zd-